

Lee, Jr. R. D., Johnson, R. W., and Joyce, P. G. *Public Budgeting Systems*. Jones&Bartlett Learning, 2012.

Musgrave, R. A., and Musgrave, P. B. *Public Finance in Theory and Practice*. New York: McGraw-Hill Inc., 1984.

Parieva, O. O. "Metodyky biudzhetuвання innovatsiinoi diialnosti pidpriemstv: vitchyzniani ta zarubizhnii dosvid" [Methods of budgeting innovation activity of enterprises: domestic and foreign experience]. *Biznes Inform*, no. 10 (2016): 266-270.

Petrovskaya, V. S. "Byudzhetrovaniye, orientirovannoye na rezultat na munitsipalnom urovne" [Budgeting, focused on the result at the municipal level]. *Zhurnal nauchnykh publikatsiy aspirantov i doktorantov*. 2008. <http://jurnal.org/articles/2008/ekon91.html>

Robinson, M. *Byudzhetrovaniye, orientirovannoye na rezultat* [Budgeting for results]. Lyublyana: PEMPAL, 2012.

Rose, A. "Results-Orientated Budget Practice in OECD Countries" ODI Working Paper 209. <https://www.odi.org/sites/odi.org.uk/files/odi-assets/publications-opinion-files/2035.pdf>

Rudenko, V. V. "Zarubizhnyi dosvid vprovadzheniya biudzhetuвання, oriientovanoho na rezultat" [Foreign experience in implementing budgeting based on results]. *Ekonomika. Upravlinnia. Innovatsii*. 2014. <http://www.uk.x-pdf.ru/5ekonomika/1807102-1-zarubizhnyi-dosvid-vprovadzheniya-byudzhetuвання-ori-ntovanogo-rezultat-statti-analizu-tsyia-dosvid-vprovadzheniya-byudzhetuвання.php>

Stiglitz, J. *Economics of the Public Sector*. New York: W. W. Norton & Co, 2000.

УДК 336.53

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИДАТКІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ

©2018 KOVALENKO S. O., YARTSEVA YA. I.

УДК 336.53

Коваленко С. О., Ярцева Я. І. Підвищення ефективності витраток місцевих бюджетів у сучасних умовах

Метою статті є аналіз витраток місцевих бюджетів, їх динаміки та питомої ваги у зведеному бюджеті та розробка рекомендацій щодо підвищення їх ефективності в сучасних умовах проведення фінансової децентралізації. Обґрунтовано необхідність підвищення ефективності витраток місцевих бюджетів, проведено аналіз динаміки їх витраток та визначено їх витоми вагу у витатках Зведеного бюджету України за кожним видом витраток бюджету залежно від функцій. Також проаналізовано структуру витраток місцевих бюджетів та визначено пріоритетні напрями витратання коштів, якими є освіта, охорона здоров'я та соціальний захист населення. Відмічено, що політика витраток має відігравати ключову роль у здійсненні фінансової діяльності держави. Запропоновано вдосконалити систему державного фінансового та громадського контролю, спрямовувати бюджетні кошти на фінансування суб'єктів, зайнятих у виробничій сфері, з метою стимулювання отримання місцевими бюджетами додаткових власних доходів.

Ключові слова: витатки бюджету, місцеві бюджети, органи місцевого самоврядування, фінансова децентралізація.

Табл.: 2. **Бібл.:** 10.

Коваленко Світлана Олександрівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри державних фінансів, Харківський інститут фінансів Київського національного торговельно-економічного університету (пров. Плетньовський, 5, Харків, 61003, Україна)

E-mail: svetalexkov@gmail.com

Ярцева Яна Ігорівна – студентка, Харківський інститут фінансів Київського національного торговельно-економічного університету (пров. Плетньовський, 5, Харків, 61003, Україна)

УДК 336.53

UDC 336.53

Коваленко С. А., Ярцева Я. И. Повышение эффективности расходов местных бюджетов в современных условиях

Целью статьи является анализ расходов местных бюджетов, их динамики и удельного веса в сводном бюджете и разработка рекомендаций по повышению их эффективности в современных условиях проведения финансовой децентрализации. Обоснована необходимость повышения эффективности расходов местных бюджетов, проведен анализ динамики их расходов и определен их удельный вес в расходах Сводного бюджета Украины по каждому виду расходов бюджета в зависимости от функций. Также проанализирована структура расходов местных бюджетов и определены приоритетные направления расходования средств, которыми являются образование, здравоохранение и социальная защита населения. Отмечено, что политика расходов должна играть ключевую роль в осуществлении финансовой деятельности государства. Предложено усовершенствовать систему государственного финансового и общественного контроля, направить бюджетные средства на финансирование субъектов, занятых в производственной сфере, с целью стимулирования получения местными бюджетами дополнительных собственных доходов.

Ключевые слова: расходы бюджета, местные бюджеты, органы местного самоуправления, финансовая децентрализация.

Табл.: 2. **Библ.:** 10.

Коваленко Светлана Александровна – кандидат экономических наук, доцент кафедры государственных финансов, Харьковский институт финансов Киевского национального торгового-экономического университета (пер. Плетневский, 5, Харьков, 61003, Украина)

E-mail: svetalexkov@gmail.com

Ярцева Яна Игоревна – студентка, Харьковский институт финансов Киевского национального торгового-экономического университета (пер. Плетневский, 5, Харьков, 61003, Украина)

Kovalenko S. O., Yartseva Ya. I. Improving the Cost-Efficiency of Local Budgets in Today's Environment

The article is aimed at analyzing the expenses of local budgets, their dynamics and specificity in the consolidated budget and developing recommendations to improve their efficiency in the modern conditions of financial decentralization. The necessity of increase of efficiency of expenses of local budgets is substantiated, an analysis of dynamics of their expenses is carried out and their specific weight in expenses of the Consolidated budget of Ukraine is analyzed according to each kind of budget expenditures depending on functions. The structure of expenditures of local budgets is also analyzed and priority directions of expenditure of the funds are defined, which are education, health care, and social protection of the population. It is specified that expenditure policy should play a key role in the conduct of the financial activities of the State. It is proposed to improve the system of the State financial and public control, to direct budget funds for the financing of actors in the production sector in order to stimulate the receipt of additional own income of local budgets.

Keywords: budget expenditures, local budgets, local government bodies, financial decentralization.

Tbl.: 2. **Bibl.:** 10.

Kovalenko Svitlana O. – PhD (Economics), Associate Professor of the Department of Public Finance, Kharkiv Institute of Finance of the Kyiv National University of Trade and Economics (5 Pletnovskiy Lane, Kharkiv, 61003, Ukraine)

E-mail: svetalexkov@gmail.com

Yartseva Yana I. – Student, Kharkiv Institute of Finance of the Kyiv National University of Trade and Economics (5 Pletnovskiy Lane, Kharkiv, 61003, Ukraine)

У сучасних умовах проведення фінансової децентралізації на місцевому рівні дуже важливо проводити заходи щодо зміцнення фінансової бази органів місцевої влади шляхом підвищення ефективності процесу формування та фінансування видатків місцевих бюджетів. Потреба в подібних заходах виникає в результаті необхідності підтримування державою гідного рівня життя населення України, оскільки видатки з бюджету здійснюються державою для вирішення пріоритетних завдань соціально-економічного розвитку територій. Отже, підвищення результативності використання фінансових ресурсів є основою для виконання державою своїх функцій, що, своєю чергою, приводить до економічного зростання країни та можливості забезпечення населення України найсучаснішими товарами та послугами. Особливої актуальності проблема підвищення ефективності здійснення видатків місцевих бюджетів набуває сьогодні в умовах обмеженості фінансових ресурсів держави та необхідності їх економічного витрачання. Також потребує уваги проблема прозорості використання державних коштів та оптимізації структури бюджетних видатків, тобто скорочення видатків у тих сферах, які стають менш пріоритетними для країни на сучасному етапі реформування.

Проблеми підвищення ефективності та оптимізації видатків місцевих бюджетів розглянуто в працях Борнос В., Глущенко Ю., Демянишина В., Макогон В., Міщенко Д., Міщенко Л., Павлюк К., Радіонова Ю., Шапаренко О. та інших.

Однак в умовах проведення фінансової децентралізації необхідними є перегляд та оптимізація структури бюджетних видатків, упорядкування видаткових повноважень органів влади та органів місцевого самоврядування й розробка шляхів підвищення ефективності видатків місцевих бюджетів.

Метою статті є аналіз видатків місцевих бюджетів, їх динаміки та питомої ваги у зведеному бюджеті та розробка рекомендацій щодо підвищення ефективності їх здійснення.

Бюджет як інструмент регулювання соціально-економічних процесів через функцію управління його видатковою частиною впливає на кількісні та якісні показники суспільного життя. Структура видатків за своїм змістом і економічною сутністю повинна повністю відповідати стану розвитку соціально-економічних відносин країни і бути спрямованою на перспективу [9].

Місцеві бюджети в сучасних умовах значною мірою зумовлюють рівень суспільного добробуту, є одним із основних джерел задоволення життєвих потреб громадян. За рахунок їх коштів здійснюється оплата праці працівникам бюджетної сфери, проводяться додаткові виплати населенню на покриття витрат з оплати житлово-комунальних послуг, допомоги і пільг ветеранам війни та праці, сім'ям з дітьми, малозабезпеченим верствам населення, самотнім літнім гро-

мадянам, які потребують догляду, та ін. За допомогою місцевих бюджетів забезпечується надання суспільних послуг населенню, гарантованих Конституцією України: освіта, охорона здоров'я, медична допомога, соціальний захист тощо. З коштів місцевих бюджетів утримуються заклади культури, фізичної культури і спорту, фінансуються молодіжні програми [3].

Відповідно до статті 2 Бюджетного кодексу України видатки бюджету – це кошти, спрямовані на здійснення програм і заходів, передбачених відповідним бюджетом. До видатків бюджету не належать: погашення боргу; надання кредитів з бюджету; розміщення бюджетних коштів на депозитах; придбання цінних паперів; повернення надміру сплачених до бюджету сум податків і зборів та інших доходів бюджету, проведення їх бюджетного відшкодування; компенсація частини суми штрафних санкцій, що перераховується покупцям (споживачам) за рахунок штрафних санкцій, застосованих органами, що контролюють справляння надходжень бюджету, за наслідками проведеної перевірки за зверненням або скаргою покупця (споживача) про порушення платником податків установленого порядку проведення розрахункових операцій [1].

Таким чином, видатки місцевих бюджетів полягають у фінансуванні місцевих потреб і за своєю суттю відображають рівень функціонування місцевого господарства, проведення інвестиційної політики, утримання об'єктів соціально-культурного призначення, охорони навколишнього природного середовища, здійснення соціального захисту населення. Їх обсяги залежать від пріоритетів та стратегічних напрямів державної політики та основних напрямів бюджетної політики України, однак у визначених межах, які регулюються можливостями самого бюджету. Проведення реформи децентралізації в Україні можна вважати кроком до стимулювання ефективного витрачання коштів, підвищення якості надання державних послуг і, водночас, – до забезпечення громадського контролю з боку їх споживачів.

Для ефективного управління видатковою частиною бюджету досить важливо правильно розподілити наявні фінансові ресурси, тобто отримати максимальні результати економічного розвитку при мінімальному витрачанні коштів.

Аналіз динаміки видатків місцевих бюджетів підтверджує тенденцію до збільшення видатків за функціональною ознакою (табл. 1). Так, видатки місцевих бюджетів на соціальний захист у 2017 р. у порівнянні з 2015 р. збільшилися майже вдвічі, або на 66 651 млн грн, а їх питома вага в аналогічних видатках Зведеного бюджету України зросла на 4,01%. Видатки на освіту також мають тенденцію до зростання. Так, з 2015 р. по 2017 р. їх обсяг збільшився на 47 392 млн грн, а їх питома вага в загальному обсязі видатків на освіту Зведеного бюджету України відповідно зросла на 3,29%.

Видатки бюджету за функціями

Видатки	Місцеві бюджети, млн грн			Зведений бюджет, млн грн			Питома вага у зведеному бюджеті, %		
	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017
Освіта	84008	94610	136616	114193	129435	177756	73,57	73,09	76,86
Соціальний захист	67863	101340	134514	76753	110719	145534	88,42	91,53	92,43
Пенсії	4776	5025	6768	99587	147611	140227	4,80	3,40	4,83
Відсотки за запозиченнями	1667	311	122	86173	96105	110578	1,93	0,32	0,11
Правоохоронні органи	320	386	635	54963	72057	88480	0,58	0,54	0,72
Медицина	59551	62952	85662	71001	75409	102392	83,87	83,48	83,66
Збройні сили	11	8	14	52016	59357	74360	0,02	0,01	0,02
Чинівницький апарат	12858	15897	23680	31470	38028	55671	40,86	41,80	42,54
Транспорт	8006	13927	28815	31110	29262	29390	25,73	47,59	98,04
Інші галузі економіки	9779	19384	25146	17188	28888	37734	56,89	67,10	66,64
Культура та спорт	9609	11926	16444	16228	16885	24342	59,21	70,63	67,55
Комунальне господарство	15679	17535	27171	15700	17548	27187	99,87	99,93	99,94
Сільське господарство	1330	1409	1871	6063	5782	12944	21,94	24,37	14,45
Охорона довкілля	1477	1484	2609	5530	6255	7349	26,71	23,73	35,50
Паливно-енергетичний комплекс	7	49	51	1896	2249	2816	0,37	2,18	1,81
Усього	276940	346242	490119	679871	835590	1056760	40,73	41,44	46,38

Джерело: складено за [10].

У цілому видатки місцевих бюджетів у видатках зведеного бюджету складають більше 40% та мають тенденцію до збільшення. З 2015 р. по 2017 р. питома вага видатків місцевих бюджетів у видатках Зведеного бюджету України збільшилася з 40,73% до 46,38% відповідно, або на 5,65%.

Однак у структурі видатків місцевих бюджетів можна виділити три основні напрями витрачання коштів. Ними є освіта, медицина та соціальний захист населення (табл. 2). Обсяг кожного із зазначених видів видатків коливається від 20 до 30%, а в сукупності зазначені напрями витрачання коштів становлять 76,33% загального обсягу видатків місцевих бюджетів у 2015 р., 74,77% – у 2016 р. і 72,8% – у 2017 р.

Аналіз довів, що в Україні, як і в більшості країн, пріоритетними є видатки на соціальний захист і соціальне забезпечення, освіту, охорону здоров'я. Отже, можна відстежити соціальну спрямованість бюджетної політики нашої країни.

Однак, зважаючи на розвинуті країни, в Україні досить низька частка видатків на соціальні цілі: освіту, охорону здоров'я, соціальний захист і забезпечення. Хоча бюджетна система переважно відповідає загальним принципам побудови, правилам формування державних видатків та їх розподілу за пріоритетними напрямками розвитку соціально-економічної системи,

але на реалізацію програм соціальної спрямованості має спрямовуватися не менше 50% видатків зведеного бюджету [8].

Варто зазначити, що видатки місцевих бюджетів відображають соціально-економічні відносини на місцевому рівні з урахуванням регіональних особливостей щодо напрямків витрачання коштів. А ефективність управління бюджетними видатками виявляється насамперед у цільовому спрямуванні бюджетних коштів. Найважливішим при цьому є дотримання принципу раціонального розподілу коштів з урахуванням реальної необхідності в них. Видатки бюджету повинні спрямовуватися тільки на найважливіші потреби регіону з урахуванням його особливостей та перспектив розвитку. Це дає змогу обґрунтувати доцільність збільшення або зменшення бюджетних видатків.

Виконання видаткової частини бюджету пов'язане з використанням бюджетних коштів, що в економічній літературі називається *бюджетним фінансуванням*. Це питання завжди було в центрі уваги науковців і практиків, оскільки в процесі фінансування розкривається призначення бюджету, його спрямованість на виконання функцій держави, характеризується рівень корисності цих функцій для суспільства, стратегічний напрямок руху суспільства, його траєкторія та динаміка розвитку [5].

Структура видатків місцевих бюджетів за функціями

Видатки	2015 р.	2016 р.	2017 р.	Відхилення 2016/2015 рр.	Відхилення 2017/2016 рр.
Освіта	30,33	27,32	27,87	-3,01	0,55
Соціальний захист	24,50	29,27	27,45	4,76	-1,82
Пенсії	1,72	1,45	1,38	-0,27	-0,07
Відсотки за запозиченнями	0,60	0,09	0,02	-0,51	-0,06
Правоохоронні органи	0,12	0,11	0,13	0,00	0,02
Медицина	21,50	18,18	17,48	-3,32	-0,70
Збройні сили	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Чинівницький апарат	4,64	4,59	4,83	-0,05	0,24
Транспорт	2,89	4,02	5,88	1,13	1,86
Інші галузі економіки	3,53	5,60	5,13	2,07	-0,47
Культура та спорт	3,47	3,44	3,36	-0,03	-0,09
Комунальне господарство	5,66	5,06	5,54	-0,60	0,48
Сільське господарство	0,48	0,41	0,38	-0,07	-0,03
Охорона довкілля	0,53	0,43	0,53	-0,10	0,10
Паливно-енергетичний комплекс	0,00	0,01	0,01	0,01	0,00
Усього	100,00	100,00	100,00	0,00	0,00

Джерело: складено за [10].

Також важливо формування збалансованої видаткової частини місцевих бюджетів, передумовами якої є:

- ✦ детальний аналіз виконання кошторисів за фактичними видатками бюджетних установ за минулий рік чи ряд років;
- ✦ вивчення структури видатків місцевих бюджетів, її динаміки та тенденцій на майбутнє;
- ✦ аналіз реального попиту населення на бюджетні послуги в минулому році;
- ✦ прогностичні обрахунки контингентів споживачів кожного виду послуг на майбутній і подальші роки;
- ✦ вивчення можливості об'єднання установ з малою наповнюваністю без зниження якості надання послуг;
- ✦ вивчення громадської думки про структуру бюджетних послуг на майбутній рік;
- ✦ вивчення законодавчих актів та рішень, що впливають на обсяги видатків і вступають в дію з початку планового періоду;
- ✦ формування, узгодження та затвердження у відповідних документах основних напрямів бюджетної політики та соціальних програм;
- ✦ своєчасне прийняття рішень щодо реформування бюджетних установ [2].

Крім того, при аналізі ефективності використання бюджетних ресурсів необхідно приділити увагу оцінці діяльності найголовнішого розпорядника коштів, виконання покладених на нього державних

функцій, конкретним діям розпорядників нижчого рівня та одержувачів. Це дозволяє з'ясувати, наскільки адміністративна діяльність, особливо управлінські рішення розпорядників коштів, сприяли ефективності використання державних видатків. Такий підхід дає можливість оцінювати не тільки кошти державного бюджету, але й якість та ефективність професійного управління наявними фінансовими ресурсами, своєчасність та грамотність застосування всіх доступних прийомів та інструментів впливу щодо ефективного використання коштів для досягнення кращих соціально-економічних показників відповідно до поставленої мети [9].

Отже, політика видатків повинна відігравати ключову роль у здійсненні фінансової діяльності держави. Це обумовлено наявністю галузей, які фактично не можуть функціонувати та розвиватися без державної допомоги, але суттєво впливають на загальний стан розвитку економіки України.

Зважаючи на низку здійснених ефективних кроків у напрямі досягнення фінансової децентралізації, питання оптимізації видатків місцевих бюджетів є важливим у забезпеченні діяльності ефективного місцевого самоврядування. Неналежний стан забезпечення фінансовими ресурсами видатків органів місцевого самоврядування призводить до додаткового навантаження на їхні бюджети, змушуючи спрямовувати на цю мету власні ресурси, що негативно впливає на якість виконання власних повноважень [4].

Ми розділяємо думку окремих вчених відносно проведення невідкладних дій у процесі вдосконалення управління бюджетними видатками в Україні, якими повинні бути:

- ✦ скорочення бюджетного дефіциту;
- ✦ подальше здійснення бюджетної децентралізації, що сприятиме зміцненню фінансових основ місцевого самоврядування та демократичних засад розвитку суспільства;
- ✦ чітке дотримання бюджетно-податкового законодавства;
- ✦ чітке визначення грошового еквіваленту та складу соціальних послуг, які надаються державою у сфері освіти, охорони здоров'я і т. п.;
- ✦ удосконалення державного стратегічного планування шляхом розвитку середньострокового бюджетного прогнозування та планування;
- ✦ забезпечення прозорості у сфері державних фінансів; підвищення ефективності державного фінансового контролю [7].

Системний підхід до процесу оцінки ефективності використання бюджетних коштів передбачає:

- ✦ оцінку динаміки видатків бюджету, порівняння очікуваного результату на момент прийняття рішення щодо потреби фінансування певної бюджетної програми з оцінкою цієї бюджетної програми на дату проведення аналізу результатів її виконання;
- ✦ незмінність прийнятих критеріїв оцінки ефективності використання бюджетних коштів;
- ✦ циклічність процесів оцінки ефективності видатків бюджету – внесення змін до бюджетного плану передбачає оцінку зміни ефективності використання бюджетних коштів;
- ✦ елімінацію пролонгації витрат, тобто здійснювані бюджетні витрати не мають бути підставою для їх нарощування або продовження фінансування, якщо напрям став неефективним;
- ✦ якісну оцінку результативності напрямів спрямування видатків бюджету з виділенням іманентних величин витрат, зниження яких неможливе за соціальними стандартами [6].

Таким чином, для підвищення ефективності здійснення видатків, на нашу думку, варто чітко визначити цілі та напрями спрямування коштів, бюджетні запити формувати з урахуванням побажань конкретних суб'єктів шляхом подання відповідних заявок, необгрунтовані бюджетні запити або оформлені з порушенням встановлених вимог не включати до проекту місцевого бюджету, укладати закупівельні договори на конкурентних засадах, закріпити в нормативно-правових актах конкретні умови відбору суб'єктів господарювання, яким надається фінансова підтримка з бюджету. При цьому сьогодні особливо важливо спрямувати кошти на фінансуван-

ня перспективних суб'єктів господарювання, зайнятих у виробничій сфері, з метою стимулювання створення робочих місць та отримання в майбутньому додаткових власних доходів місцевих бюджетів.

ВИСНОВКИ

Підсумовуючи викладене, варто зазначити, що проблема підвищення ефективності та прозорості державних видатків потребує постійної уваги науковців та практиків, оскільки віддзеркалює стан розвитку країни, особливо на сучасному етапі проведення фінансової децентралізації. Оскільки органи місцевого самоврядування отримали більші повноваження, то вважаємо за потрібне, для підвищення ефективності видатків бюджетів, звернути увагу на створення системи якісного фінансового контролю, стадії, порядок та особливості проведення якого варто закріпити нормативно-правовими актами. Крім того, для здійснення громадського контролю на місцях варто залучити активних мешканців кожної громади, з яких створити мобільні групи контролю за видатками, виконання цільових і бюджетних програм, проводити постійний аудит бюджетних програм.

На нашу думку, створення ефективної системи контролю за видатками місцевих бюджетів можливо за умови компетентності кожного працівника контролюючого органу, його порядності та особистої відповідальності, у зв'язку з чим варто налагодити електронну систему атестації працівників контролюючих органів, яка б включала періодичний контроль знань не тільки професійного, а й психологічного спрямування, оскільки необгрунтовані та непрофесійні дії посадовців можуть призвести до неефективного витрачання коштів, а, відповідно, і до негативних соціально-економічних наслідків.

Також важливо проаналізувати наявні методи та форми розподілу фінансових ресурсів з метою їх раціоналізації з урахуванням особливостей розвитку територій. При цьому варто звертати увагу на пріоритетні напрями фінансування, які в перспективі сприятимуть підвищенню інвестиційної привабливості регіонів, розвитку інфраструктури та підвищенню рівня життя населення та поступово скоротять видатки у тих сферах, які стають менш пріоритетними для країни на сучасному етапі реформування.

Саме ефективне використання бюджетних коштів сприяє стабільності фінансової системи держави та є запорукою сталого економічного зростання. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Бюджетний кодекс України (ред. від 01.01.2018 р.). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
2. Борнос В., Остріщенко Ю. Сучасні реалії планування і виконання видаткової частини місцевих бюджетів. *Механізм регулювання економіки*. 2014. № 1. С. 87–98.

3. Бучакчийська Ю. А. Аналіз структури видатків місцевих бюджетів на прикладі Запорізької області. *Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу*. 2016. № 2. С. 90–95.

4. Глуценко Ю. Оптимізація видатків місцевих бюджетів України в системі місцевого самоврядування. *Теорія та практика державного управління*. 2015. Вип. 3. С. 140–149.

5. Демянишин В., Тулюлюк А. Проблеми сутності та складу видатків місцевих бюджетів. *Світ фінансів*. 2008. № 3. С. 135–144.

6. Макогон В. Бюджетні видатки в соціально-економічному розвитку країни. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2016. № 3. С. 114–124.

7. Міщенко Д., Міщенко Л. Удосконалення механізму управління бюджетними видатками. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2017. № 3. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1043>

8. Павлюк К. В., Шапаренко О. О. Підвищення ефективності видатків державного бюджету в умовах реформи. *Наукові праці НДФІ*. 2016. № 4. С. 15–33.

9. Радіонов Ю. Оцінка ефективності державних видатків. *Економіка України*. 2013. № 12. С. 77–87.

10. Видатки бюджету України // Ціна держави. URL: <http://cost.ua/budget/expenditure/>

REFERENCES

Bornos, V., and Ostrishchenko, Yu. "Suchasni realii planuvannia i vykonannia vydatkovoї chastyny mistsevykh biudzhativ" [Modern realities of planning and implementation of the expenditure part of local budgets]. *Mekhanizm rehuliuвання ekonomiky*, no. 1 (2014): 87-98.

Buchakchyiska, Yu. A. "Analiz struktury vydatkiv mistsevykh biudzhativ na prykladі Zaporizkoi oblasti" [Analysis of

the structure of expenditures of local budgets on the example of Zaporizhzhia region]. *Visnyk Berdianskoho universytetu menedzhmentu i biznesu*, no. 2 (2016): 90-95.

Demianyshyn, V., and Tuliuliuk, A. "Problemy sutnosti ta skladu vydatkiv mistsevykh biudzhativ" [Problems of the essence and composition of expenditures of local budgets]. *Svit finansiv*, no. 3 (2008): 135-144.

Hlushchenko, Yu. "Optimizatsiia vydatkiv mistsevykh biudzhativ Ukrainy v systemi mistsevoho samovriaduvannia" [Optimization of expenditures of local budgets of Ukraine in the system of local self-government]. *Teoriia ta praktyka derzhavnoho upravlinnia*, no. 3 (2015): 140-149.

[Legal Act of Ukraine] (2018). <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>

Makohon, V. "Biudzhetni vydatky v sotsialno-ekonomichnomu rozvytku krainy" [Budget expenditures in the socio-economic development of the country]. *Zovnishnia torhivlia: ekonomika, finansy, pravo*, no. 3 (2016): 114-124.

Mishchenko, D., and Mishchenko, L. "Udoskonalennia mekhanizmu upravlinnia biudzhethnymi vydatkami" [Improvement of the mechanism for managing budget expenditures]. *Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok*. 2017. <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1043>

Pavliuk, K. V., and Shaparenko, O. O. "Pidvyshchennia efektyvnosti vydatkiv derzhavnoho biudzhetu v umovakh reformy" [Improvement of the efficiency of the state budget expenditures under conditions of reform]. *Naukovi pratsi NDFI*, no. 4 (2016): 15-33.

Radionov, Yu. "Otsinka efektyvnosti derzhavnykh vydatkiv" [Evaluation of the efficiency of public expenditures]. *Ekonomika Ukrainy*, no. 12 (2013): 77-87.

"Vydatky biudzhetu Ukrainy" [Expenditures of the budget of Ukraine]. *Tsina derzhavy*. <http://cost.ua/budget/expenditure/>